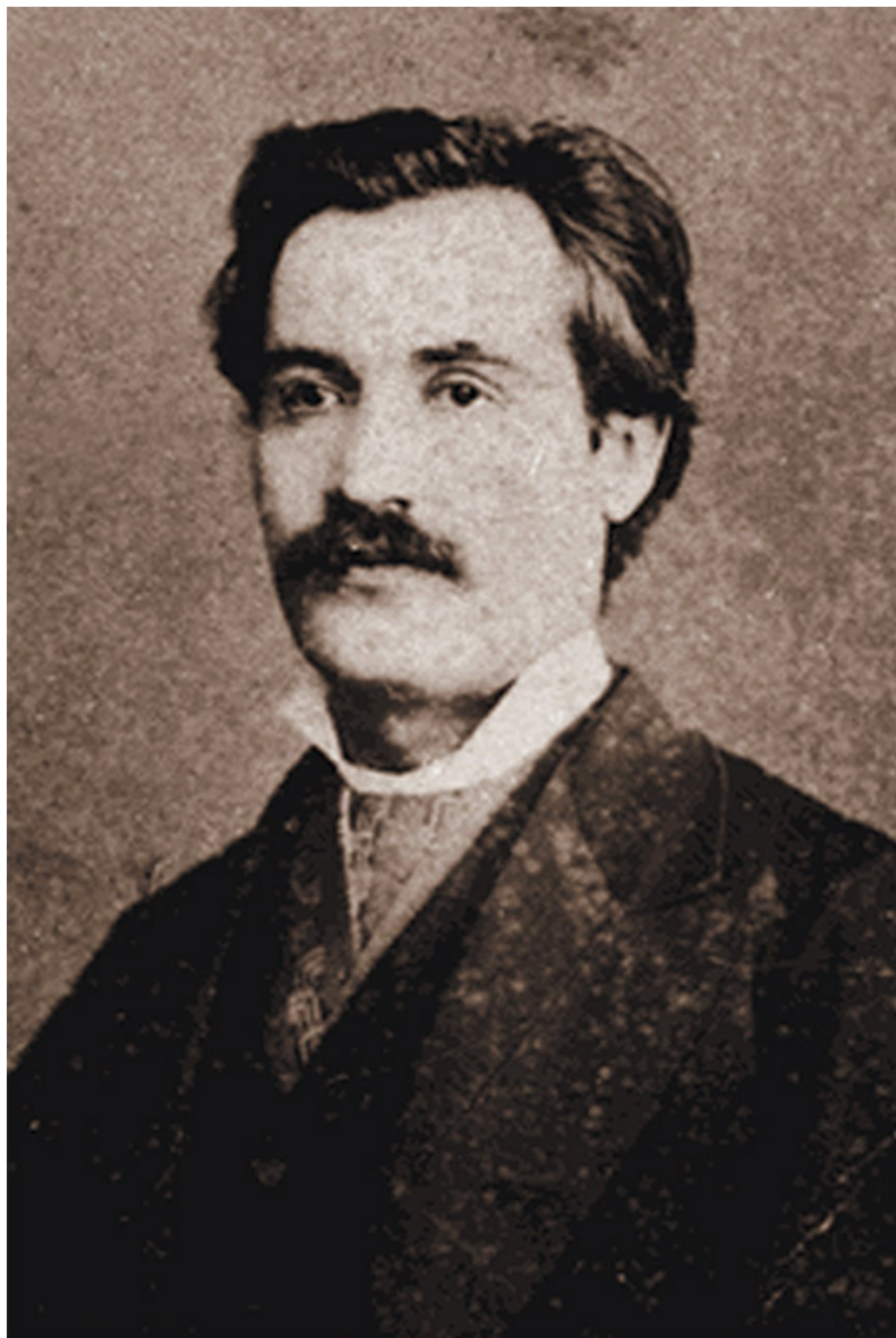

**[„«MONITORUL» DE IERI,
DUMINECĂ...”] – de Mihai
Eminescu [21 iunie 1883]**

„Monitorul” de ieri, duminică, publică următorul comunicat, privitor la toastul d-lui Grădișteanu:

Ziarele din țară și cele din străinătate se ocupă de oarecari cuvinte pronunțate cu ocaziunea festivităților ce au avut loc la Iași, la inaugurarea statuei lui Ștefan cel Mare. Cuvintele aceste, în parte exagerat, în parte neexact reproduse, au fost pronunțate prin surprindere d’o persoană care n-avea nici un rol oficial la acea solemnitate. În tot cazul, guvernul, îndată ce și-a dat seamă de caracterul ce-ar fi putut să li se atribuie, a oprit publicarea lor în „Monitorul oficial”. Ele ar fi trecut negreșit nebăgate în seamă dacă ziare ostile țării nu le-ar fi exploatat.

Dacă fiecare cetățean adevărat iubitor de țară trebuie să regrete orice cuvinte nesocotite cari pot turbura bunele relațiuni internaționale, mai ales cu puterile vecine, fie aceste cuvinte zise chiar de-o singură persoană, guvernul nu poate decât a dezaproba

în modul cel mai energic și pe cale oficială, asemenea manifestări și tendențe, orideunde ar proveni ele, pe cari dealtmintrelea bunul simț al națiunii le-a judecat deja.

Cu această ocazie ne-aducem aminte de-un curios incident. Pe la 1867 apărea în București o foaie umoristică,

„Scrânciobul”, redijată de spiritualul d. Grădișteanu. Pe atunci, d. Brătianu încuraja încă insurecțiunile din Bulgaria și, ca și acum, partidul roșu se lăuda cu așa ceva ca luarea Transilvaniei. D. Grădișteanu nu era încă roșu; s-a făcut mai pe urmă, mai ales de când a început a-i trebui foarte mulți bani. Spiritualul domn a publicat atunci în „Scrânciobul” o caricatură în care întreg partidul său actual era reprezentat desculț, cu părul ieșit prin căciulă, în frunte cu Papiu mergând să ia Transilvania.

Ideea uniunii politice poate fi periculoasă pentru poporul întreg, poate fi inoportună, nepractică, superfluă chiar, ea

poate fi politicește indiferentă. Dar atât de grozav de ridicolă precum o găsea d. Grădișteanu nu este și n-a fost niciodată. Din contra, sincer și dezinteresat mărturisită, este o idee respectabilă. Furia cu care a ridiculizat-o d-sa atunci a indignat atât de mult pe ardelenii aflători în București încât au, dus acel număr al „Scrânciobului „ cu procesiune în fața Academiei și l-au ars pe rug în prezența publicului. Liber igni, auctor patibulo dignus.

Oare același d. Grădișteanu care și-a bătut joc de ideea unității la 1867 este azi sincer? E alt caracter și altă inteligență în acest domn decum era acum cincisprezece ani? E d-sa azi capabil a avea alt cult pentru o idee decum [î]l avea atunci? Credem că nu.

Cunoscând o dată maniera de-a fi a d-lui Grădișteanu și știind că d-sa, în același chip în care și-a bătut joc de-o idee, e în stare s-o preconizeze, însă desigur nu gratis, ci în schimb c-o plată oarecare pentru limba sa de avocat, ne întrebăm cine să-l fi pus să rostească memorabilele sale declamațiuni din Iași?

Evident guvernul; același d. Brătianu care la 1867 înarma insurecțiunea bulgară și aiura de luarea Ardealului ca și când ar fi fost vorba de-a se lua un dejun la Florica.

Așadar: pus de guvern a vorbit dezinteresatul d. Grădișteanu.

De-acum urmează că comunicatul pe care l-am publicat mai sus nu este pus de bunăvoie unde stă, ci în urma unei impuneri din afară, a unei presiuni formale din partea legațiunii imperiale și regale.

D. Brătianu a făcut pururea paradă de vorbe, ca și cu vestitul mesaj, iar în urma unei asemenea parade vin scuzele umilite ale blondului d. Stătescu, cari restabilesc, prin adâncă și servilă umilință, echilibrul deranjat prin cuvinte îndrăznețe. Astfel, obraznici în cuvinte, Iași în acte, d-lor espun țara la umiliațiuni.

Cu unica țintă de-a câștiga popularitate și de-a ajunge la putere au exploatat în mod cinic ideile, nemature sau neoportune, cari sunt în stare a încălzi inima poporului nostru, iar ajunși odată la guvern le renegă.

Toată lumea înțelege ca un guvern să fie silit și să se simtă obligat de a fi prudent; dar ceea ce nu pricepe nimenea e acea fanfaronadă ticăloasă, urmată de scuze și de umiliațiuni cari nu se răsfrâng numai asupra dumnealor, cari nu au ce pierde, ci cad asupra națiunii întregi.

De aceea nu este exact ceea ce afirmă comunicatul, că toastul din Iași a fost rostit prin surprindere de către o persoană care n-avea nici un „rol oficial la acea solemnitate”. D. Grădișteanu e, atât prin prezentul cât și prin trecutul d-sale, expresiunea cea mai pură a regimului actual, a fost patru ani de-a rândul oratorul și leaderul guvernului Brătianu în Senat și e azi deputat în Cameră, unde în cestiunea revizuirii va juca fără îndoială același rol de apărător al guvernului ca și-n Senat.

Conform ceremonialului stabilit de d. mareșal al Curții M. Sa este atât de scrupulos în această privință încât nici măcar pe niște bieți moșnegi înălbiți în grijile țării și ale neamului românesc, cum sunt Lascar Catargiu, Florescu și Kogălniceanu, nu vrea să-i primească fără observarea ad literam al acelu reglement ceremonios, conform, zicem, acelu ceremonial strict de la care nu există abatere posibilă pentru nimenea, oricine ar fi acela, onorabilul d. Grădișteanu a fost însărcinat să poarte un toast în sănătatea Maiestății Sale, Reginei, lucru care n-a putut fi încredințat, după toate regulile etichetei și ale buneii cuviințe, decât personajului celui mai important și celui mai respectabil din acea respectabilă adunătură care are onoarea a înconjura pe M. Sa Regele. Mai mult încă. În fața tuturor, M. Sa Regele a binevoit a strânge mâna acelu onorabil... orator.

Astfel, când guvernul este inter pocula și e vorba să s-arunce

praf în ochii lumii, lasă cu bucurie s' alunece vorbe nesocotite și provocări ridicule; dar când s-a risipit și fumul gloriei și fumul vinului, când guvernul se regăsește față-n față cu varga ridicată a legațiunii imperiale, atunci, se 'nțelege, prin comunicate umilissime și impuse, caută a retracta pe cât poate, c- un aer servil și nedumerit, declamațiunile cari i-a scăpat la chef de șampanie.

Un adevăr am voi să-i rămâie cititorului din toate acestea: că. d. Grădișteanu a vorbit ca reprezentant al guvernului;

că comunicatul care l-a dezmințit e datorit presiunii Austriei.

MIHAI EMINESCU

OPERA POLITICA

1882-1883, 1888-1889

„TIMPUL”, „ROMÂNIA LIBERĂ”, „FÂNTÂNA BLANDUZIEI”

EDIȚIE CRITICĂ ÎNTEMEIATĂ DE P E R P E S S I C I U S

EDIȚIE CRITICĂ ÎNGRIJITĂ DE MUZEUL LITERATURII ROMÂNE

Coordonator DIMITRIE VATAMANIUC

Editura Academiei RSR, 1985-1989

Vol XIII

Mihai-Eminescu.Ro